

Świerszчыkowski Klub Pożeraczy Liter

(spotkanie Klubu)

Cny junak Kuba i nadobna białogłowa Buba zapraszają do poznawania uroków i tajemnic języka polskiego

Przewidywane osiągnięcia ucznia:

- słucha ze zrozumieniem tekstu czytanego przez nauczyciela,
- wypowiada się na temat bohaterów, charakteryzuje postaci i ocenia ich postępowanie, ustala kolejność zdarzeń w słuchanych lub samodzielnie czytanych tekstach,
- potrafi kulturalnie uczestniczyć w dyskusji i argumentować swoje zdanie,
- bogaci słownictwo bierne i czynne, stosuje poprawną polszczyznę w swoich wypowiedziach,
- doskonalą znajomość zasad pisowni oraz tworzenia grup synonimów,
- gromadzi informacje na temat kultury języka ojczystego i jego przemian dziejowych,
- porządkuje wyrazy według długości lub kolejności alfabetycznej,
- umie rozpoznać warstwę humorystyczną w utworze literackim,
- rozpoznaje różne rodzaje scen humorystycznych, w tym humor słowny i sytuacyjny,
- rozwija własne zainteresowania czytelnicze,
- umie korzystać z książki jako źródła wiedzy i inspiracji do tworzenia nowych informacji,
- korzysta ze zdobytych umiejętności w zakresie posługiwania się technikami informacyjno-komunikacyjnymi,
- uczestniczy w improwizacji ruchowej, wchodzi w role i twórczo je interpretuje,
- wykonuje zadania plastyczno-techniczne, stosując zasady podane w instrukcji,
- aktywnie i twórczo współpracuje w grupie, angażuje się w zespołowe i indywidualne współtworzenie słownika,

Potrzebne będą: egzemplarz książki Grzegorza Kasdepke pt.: „Fochy fortuny, czyli niezwykły słownik Kuby i Buby”, powiększone kserokopie postaci np.: z ilustracji na s. 18 lub 19 książki (z wyłączeniem postaci pana Waldemara), ilustracje z wcześniej wydanych książek o przygodach Kuby i Buby, kartki z uśmiechniętą buzią (tak) i smutną (nie) do mocowania na tablicy oraz małe zielone karteczki (tak) i czerwone (nie) dla każdego dziecka, duży arkusz szarego papieru, grube mazaki, karteczki samoprzylepne do zapisania liter, karteczki samoprzylepne z zapisanymi sylabami, kserokopie wybranych stron słowniczka Kuby i Buby lub minisłowniczków, zamieszczonych pod wybranymi opowiadaniem, kartoniki z zestawami wyrazów do porządkowania w grupach, kilka egzemplarzy słowników – poprawnej polszczyzny, języka polskiego, wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych, ortograficznych, kartki z bloków rysunkowych, kredki lub pastele, karteczki samoprzylepne do zapisania tytułów prac plastycznych, duży arkusz papieru z narysowanym diagramem krzyżówki, kartki ksero A4, flamastry, zestawy ruchomego alfabetu (po jednym dla grupy), klej, modelina, rylec, tasiemka w kawałkach po ok. 40 cm w liczbie kawałków równej liczbie uczestników zajęć, naczynie z wodą i źródło ciepła, pozwalające na doprowadzenie wody do wrzenia.

Przebieg zajęć

Uwaga!

Zajęcia należy dostosować do indywidualnych potrzeb realizatorów (w zakresie czasu przeznaczanego na ich trwanie; grupy wiekowej, z którą będą prowadzone; miejsca, w którym będą realizowane). Wskazane odpowiednio do własnych potrzeb skrócenie lub wybór tylko niektórych aktywności dzieci. Wśród podanych propozycji podkreśleniem oznaczono formy pracy, adresowane do najmłodszej grupy uczestników zajęć (6, 7-latków).

■ Co nowego u Kuby i Buby? – poznanie/przypomnienie bohaterów

- Zapoznanie z bohaterami: dzieci siedzą na dywanie w kręgu lub luźnej gromadce, nauczyciel prezentuje portrety postaci Kuby i Buby, dzieci rozważają, kim mogą być postaci na obrazkach i jakimi mogą być dziećmi (przedszkolakami, uczniami, rodzeństwem czy też przyjaciółmi, grzecznymi czy nieco psotnymi itp.). Gdy padnie kilka swobodnych propozycji dzieci, nauczyciel wyjaśnia, że są to bohaterowie serii opowiadań i podaje najważniejsze informacje na ich temat np.: *Kuba i Buba są bliźniakami, mają po około 8 lat, chodzą do szkoły, bardzo się kochają i wspierają w różnych, czasem kłopotliwych sytuacjach, ale uwielbiają kłócić się ze sobą, wytykać sobie wady, a czasem skarżyć na siebie; są trochę nietypowymi dziećmi, bo Kuba, mimo że jest chłopcem, ma dość spokojne usposobienie, jest*

rozważny, a Buba jest trochę roztrzepaną i bardzo czupurną dziewczynką; oboje są bardzo pomysłowi i ciekawi, zadają bardzo dużo pytań, chcą dużo umieć i dużo wiedzieć, ale mają też wiele zabawnych przygód, a często również platają różne figle rodzicom lub sobie wzajemnie; mieszkają z mamą i tatą, ale blisko ich domu mieszka babcia bliźniaków ze swym mężem – panem Waldemarem, dlatego rodzeństwo często przebywa pod opieką starszych państwa.

- Przypomnienie bohaterów: dzieci siedzą na dywanie w kręgu lub luźnej gromadce, nauczyciel prezentuje ilustracje przedstawiające Kubę i Bubę, ich przygody z różnych opowiadań oraz innych bohaterów, występujących w wybranych historyjkach o bliźniakach. Dzieci rozpoznają bohaterów i w formie luźnych skojarzeń przypominają imiona postaci, tytuły opowiadań lub książek o ich przygodach, podają najważniejsze informacje o bliźniakach (np. *Kuba i Buba to psotne, ale sympatyczne bliźnięta, które przeżywają liczne zabawne przygody i uczą się przy okazji wielu ciekawych rzeczy*).

Chętne dzieci opowiadają w krótkich formach ulubioną przygodę bliźniąt, poznaną we wcześniejszych kontaktach z książkami Grzegorza Kasdepke lub płytami edukacyjnymi „Szkola na miarę” Wydawnictwa Nowa Era.

- Po wysłuchaniu opowiadań dzieci, nauczyciel prezentuje książkę i zapowiada, że dziś dzieci poznają kilka nowych przygód Kuby i Buby, spisanych w książce pt.: „Fochy fortuny”.

Prosi dzieci o objaśnienie tytułu, a podane propozycje zapisuje na tablicy (prawdopodobnie wyraz „fochy” będzie dzieciom znany we wszystkich znaczeniach, ale „fortuna” będzie kojarzona głównie ze znaczeniem: majątek, duża wygrana). Następnie nauczyciel odczytuje rozdział pt.: „Fochy fortuny” i sprawdza stopień zrozumienia treści poprzez zadawanie pytań do tekstu, np.: *Kim dla bliźniaków był pan Waldemar? Jak Kuba, Buba, ich znajomi i nauczyciele traktowali pana Waldemara? Dokąd udał się pan Waldemar? Jakie informacje z wywiadówki przyniósł pan Waldemar? Dlaczego rodzice początkowo bardzo się zdenerwowali? Co sprawiło, że nagle wszyscy zaczęli się śmiać?*

Na zakończenie omawiania treści opowiadania nauczyciel pyta: *Dlaczego pan Waldemar uznał, że „fortuna mu dziś nie sprzyja”? Czy oczekiwał jakiejś nagrody w szkole lub loterii, w której mógłby uzyskać bardzo wysoką wygraną?*

Dzieci z pewnością będą podawały różne wyjaśnienia, ale nauczyciel powinien tak kierować tokiem rozumowania uczniów, by doprowadzić do sformułowania właściwego dla kontekstu znaczenia użytego wyrażenia „fortuna”. W przypadku trudności, sam objaśnia i podaje wszystkie znaczenia tego wyrazu.

Na zakończenie pracy z tekstem tego opowiadania nauczyciel prosi dzieci o ponowne, tym razem dosłowne, objaśnienie tytułu książki („Fochy fortuny” = „kaprysy losu”), a po podaniu rozwinięcia tytułu („czyli niezwykły słownik Kuby i Buby”) także o próbę uzasadnienia, na czym mogą polegać te tytułowe kaprysy losu (dzieci w klasach starszych powinny bez trudu ustalić, że niewiedza lub brak zrozumienia usłyszanej lub odczytanej informacji może wprawić nas w zakłopotanie lub doprowadzić do niemiłych nieporozumień).

- Nauczyciel zaprasza dzieci do wysłuchania kolejnego opowiadania pt.: „Admirować admirała”. Odczytuje treść lub w grupie dzieci starszych, zleca głośne czytanie chętnemu dziecku.

Następnie nauczyciel sprawdza zrozumienie tekstu, zadając dzieciom pytania np.: *Dlaczego Buba zaproponowała rodzicom, by ponownie wzięli ślub? W co wg bliźniaków bawi się babcia Joasia z panem Waldemarem? Skąd się wzięło to nieporozumienie? Co naprawdę znaczy admirować?*

Nauczyciel prezentuje dzieciom minisłownik zamieszczony na końcu opowiadania oraz słownik Kuby i Buby, zamieszczony na końcowych stronach książki. Równocześnie wyjaśnia dzieciom, że w tej części przygód sympatycznych bliźniaków możemy razem z nimi poznawać uroki języka polskiego, zapoznając się ze słownictwem rzadko występującym we współczesnej polszczyźnie.

- Ćwiczenie słownikowe, sprawdzające rozumienie znaczeń poznanych słów – nauczyciel mocuje w dwóch brzegach tablicy (lub w wyznaczonych miejscach sali zajęć) kartki z uśmiechniętą buzią i napisem „TAK” oraz ze smutną buzią i napisem „NIE”, a następnie odczytuje ze słowniczka pod tekstem opowiadania i słownika na końcu książki wybrane słowa na literę „a” wraz z ich objaśnieniami. Następnie podaje te same słowa, ale niektóre z prawdziwymi definicjami, inne z fałszywymi np. **akuratny** – *dokładny, rzetelny*; *afektowany* – *taki, który daje dobre efekty*; **adwersarz** – *przeciwnik w dyskusji*; *alkierz* – *dawne naczynie do przechowywania przypraw*; **animusz** – *werwa, zapal, odwaga*; *azaliż* – *dawno temu itp.* Zadaniem dzieci jest dobiec do tablicy lub wyznaczonego miejsca w sali zajęć i ustawić się przy właściwej planszy w zależności od tego, czy uważają, że podane przez nauczyciela znaczenie słowa jest zgodne z prawdą czy nie.

UWAGA: po każdej fałszywej definicji, nauczyciel obowiązkowo wyjaśnia, co dane słowo znaczy naprawdę, a dzieci, które w zabawie nie rozpoznały fałszywych znaczeń, zobowiązuje do przejścia na właściwą stronę z równoczesnym głośnym, chóralnym powtórzeniem prawdziwego znaczenia danego wyrazu. Dla dzieci młodszych zaleca się

wybór 5-6 wyrazów, które można kilkakrotnie powtórzyć w zabawie i których znaczenia można (prawdziwe i fałszywe) można zamieniać w trakcie powtórzeń zabawy.

▣ **Czy można być bohaterem i czy łatwo nim zostać? – dramowe ilustracje tematu opowiadania „Kajaj się, kreaturo!”**

- Nauczyciel proponuje zapoznanie z opowiadaniem, w którym dzieci poznają trochę lepiej męża babci Joasi, pana Waldemara. Przypomina, że jest to starszy pan, który ma wiele niecodziennych pomysłów, z którymi często muszą zmierzyć się bliźniaki. Następnie nauczyciel czyta głośno opowiadanie „Kajaj się, kreaturo!” i sprawdza zrozumienie tekstu zadając pytania, na które dzieci odpowiadają „tak” lub „nie” , unosząc posiadane zielone lub czerwone karteczki, np.: *Czy pan Waldemar miał pomóc bliźniętom w pracy domowej? Czy Kuba i Buba mieli zadane napisanie listu? Czy zadaniem domowym bliźniaków było wypracowanie? Czy pan Waldemar napisał wypracowania za nich? Czy opowiadał o swoim bohaterstwie? Czy przekonał Kubę i Bubę, by napisali wypracowanie o nim? Czy mimo wszystko pomógł bliźniętom w pracy domowej? itp.*

- Wspólna dyskusja na temat bohaterstwa na co dzień: nauczyciel pyta dzieci, czy uważają, że w wymyślonej przez siebie sytuacji pan Waldemar rzeczywiście zachował się jak bohater. Dzieci uzasadniają swoje zdanie, jeśli są dwie grupy, dyskutują pod kierunkiem nauczyciela, jeśli wszyscy są jednego zdania, podają kolejno argumenty uzasadniające ich opinię. Na zakończenie nauczyciel prosi, by dzieci oceniły, czy Kuba i Buba napisali wypracowanie na podany przez ich panią temat: „Bohaterowie w życiu codziennym – czy bohaterowie są wśród nas?”. Jeśli tak, to na czym polegało bohaterstwo babci Joasi? Czy wszyscy zgadzają się z Kubą i Bubą, że jest ona bohaterką.

- Przygotowanie dramowej ilustracji bohaterskich zachowań: nauczyciel dzieli dzieci w dowolny sposób na grupy 4-5-osobowe. Zadaniem każdej grupy jest przygotowanie scenki dramowej, w której zaprezentowany będzie przykład bohaterskiego zachowania w codziennym życiu. Sytuacja może być prawdziwa (wydarzenie z życia dzieci lub ich bliskich) lub wymyślona. W trakcie opracowywania scenek nauczyciel sprawdza, jakie sytuacje wybrały grupy, a w razie potrzeby udziela wskazówek lub wyjaśnień.

- Prezentacje scenek dramowych: grupy kolejno prezentują swoje scenki na forum klasy. Pozostałe dzieci oglądają kolejne prezentacje i po zakończeniu każdej omawiają pod kierunkiem nauczyciela (czy scenka rzeczywiście ilustrowała bohaterstwo, na czym polegało bohaterstwo w danej sytuacji, kto mógłby czy powinien się tak zachować itp.).

- Podsumowanie opowieści o bohaterach: na dużym arkuszu papieru nauczyciel pisze tytuł „Jak zostać bohaterem?” i proponuje dzieciom burzę mózgów, w której dzieci proponują, w jakich sytuacjach one same mogłyby zachować się po bohatersku. Sytuacje realne i prawdopodobne nauczyciel zapisuje w technice mapy mentalnej na kartonie, tworząc plakat na temat bohaterstwa, który następnie wywiesza na wystawie w sali lub na szkolnym korytarzu.

▣ Heca może popsuć humor, czyli poznawanie kolejnego pomysłu pana Waldemara

- Zapoznanie z tekstem opowiadania „H jak huncwot” – odczytanie treści przez nauczyciela lub chętne dziecko, a następnie przeprowadzenie rozmowy (krótkiej dyskusji) na temat treści w formie swobodnych wypowiedzi, prowadzącej do ustalenia, jaki był nowy pomysł pana Waldemara (zorganizowanie zabawy w posługiwanie się wyrazami tylko na literę „h”).

Ustalenie listy wyrazów wykorzystanych w zabawie – dzieci podają zapamiętane wyrazy, a nauczyciel zapisuje je na tablicy: *ha, hę, hm, hej, huncwoty, hałasować, Hindus, harcerz, hymn, hipnoza, hura, herbata, hetera* (jeśli dzieci nie pamiętają wszystkich słów, nauczyciel wspomaga, opisując sytuacje, w których użyli ich bohaterowie opowiadania lub odczytując ponownie określone fragmenty tekstu).

- Wyjaśnienie wyrazu „hetera” – nauczyciel pyta dzieci, czy znają to słowo i prosi o podanie objaśnienia. Kolejne propozycje dzieci notuje na tablicy, ale jeśli wśród nich nie padnie jego właściwe znaczenie, nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że „hetera” to „kobieta złośliwa i kłótniwa” i przypomina, że w poznawanej na zajęciach książce jest słownik Kuby i Buby, w którym można sprawdzić znaczenie niezrozumiałych wyrazów. Przy okazji nauczyciel może przypomnieć dzieciom, że zawsze można skorzystać z różnych źródeł informacji (encyklopedii, słowników, leksykonów) i we własnym zakresie poznać znaczenie lub pisownię nieznanego wyrazu.

Następnie nauczyciel pyta dzieci, czy zgadzają się, że babcia Joasia okazała się heterą – dzieci ustawiają się przy indywidualnie wybranych planszach ze słowami „TAK” i „NIE”, wykorzystywanych we wcześniejszej zabawie. Chętni przedstawiciele tak utworzonych grup uzasadniają swoją decyzję, a po krótkiej wymianie argumentów grup nauczyciel podsumowuje dyskusję i doprowadza do sformułowania wspólnego wniosku: *babcia Joasia w żadnym razie nie była heterą, ale w tej konkretnej sytuacji pan Waldemar*

żartobliwie tak ją nazwał, bo w zabawie potrzebował wyrazu na „h” i groźbę zabrania ciasta celowo wykorzystał, jako przejaw złośliwości babci.

- Zabawa ortograficzna z elementami ruchu – nauczyciel rozdaje dzieciom karteczki samoprzylepne z napisanymi na nich literami i poleca swobodne bieganie po dywanie lub w wyznaczonym miejscu sali. Na sygnał (np. klaśnięcie) dzieci zatrzymują się, nauczyciel wylicza głośno i powoli serię wyrazów na daną literę np.: „a” – *acan, alkierz, alkowa* – dzieci z literą „a” mają za zadanie jak najszybciej podbiec do nauczyciela i ustawić się w rzędzie; w powtórzeniach zabawy nauczyciel wymienia wyrazy na różne litery, w tym na litery, których nie ma na karteczkach dzieci, by wzmocnić stopień koncentracji dzieci i doskonalić ich reagowanie na usłyszane komunikaty. Dla dzieci starszych (8 lat i więcej) można tę zabawę zmodyfikować i wprowadzić na karteczkach zapis ortogramów (h-ch, u-ó, ż-rz), a w podawanych przez nauczyciela seriach wyrazów stosować naprzemiennie wyrazy z określoną pisownią (wówczas zadaniem dzieci będzie nie tylko wysłuchanie głoski początkowej, ale również ustalenie litery zgodnej z zasadami pisowni).

■ **W trosce o czystość i kwiecistość polszczyzny – zabawy językowe pana Waldemara**

- „Sylabowe puzzle” zabawa wprowadzająca w ćwiczenia językowe – nauczyciel rozdaje dzieciom karteczki, na których wypisane są sylaby i wyjaśnia, że są to elementy wyrazów trzysylabowych np. AD-MI-RAŁ, NIK-CZEM-NY, HU-LA-KA, HE-TE-RA, A-ZA-LIŻ, KA-JE-TY itd. (liczbę sylab w wyrazach można dostosowywać do wieku i możliwości uczestników zajęć). Zadaniem dzieci jest swobodnie poruszać się po sali zajęć i odnaleźć swoich kolegów, którzy mają sylabę, potrzebną do ułożenia danego wyrazu (zabawa według zasad układania puzzli). Dla ułatwienia nauczyciel może wyliczać głośno lub wypisać na tablicy wyrazy, których dzieci mają poszukiwać. Wygrywa ta grupa, która jako pierwsza ułoży swój wyraz.

- Porządkowanie wyrazów według podanej zasady – nauczyciel rozdaje powstałym w poprzedniej zabawie grupom kartoniki z zestawem wyrazów (wyrazy wybrane ze słowniczka Kuby i Buby, zamieszczonego na końcu książki, a ich liczba dostosowana do wieku realizatorów zadania). Zadaniem grup jest uporządkowanie wyrazów od najkrótszego do najdłuższego lub w przypadku dzieci starszych – ułożenie w kolejności alfabetycznej i odszukanie ich objaśnień w kserokopiach słowniczka Kuby i Buby. Wygrywa grupa, która

jako pierwsza wykona zadanie i zaprezentuje pozostałym uczestnikom efekty swojej pracy (przedstawiciel grupy odczyta kolejne wyrazy i poda ich znaczenie).

- „Patronka całego zdania” – zabawa doskonaląca kreatywność w zastosowaniu posiadanego słownictwa i wiedzy językowej. W powstałych w poprzednim ćwiczeniu trójkach (jeśli w zabawie I będzie zmieniona liczba sylab, automatycznie powstaną grupy o innej liczebności) dzieci losują 3 litery lub wybierają je dowolnie (każde dziecko jedną, wariant doboru liter – do decyzji nauczyciela). Nauczyciel wyjaśnia, że zadaniem każdej z grup będzie ułożenie jak największej ilości zdań z wyrazów zaczynających się na jedną z wybranych (wylosowanych) liter, przy czym można dodać niezbędne wyrazy typu: *się, na, od, przy*. Zdanie musi zawierać co najmniej 3 wyrazy, inaczej nie będzie zaliczone. Niezaliczone są także zdania zawierające wyrazy na inne niż pożądana litery alfabetu. Każdy wyraz w zdaniu to 1 punkt dla danej drużyny. Wygrywa drużyna, która uzyska największą ilość punktów. Dzieci mogą pomagać sobie słowniczkami zawartymi w książce „Fochy fortuny” lub innymi słownikami, zgromadzonymi w sali zajęć. Przykładowe zdania: *Bogaty birbant bałamucił biedną białogłową. Niemy nicpoń nadąsał się na nowoczesną nauczycielkę. Agresywny astronauta automatycznie anulował anonimowy anons itp.*

UWAGA: Dzieci starsze samodzielnie układają i zapisują wymyślane zdania, ale jeśli prowadzący zajęcia zechce przeprowadzić zabawę w młodszej grupie wiekowej, reprezentanci grup mogą podawać swoje propozycje nauczycielowi „na ucho” i zadaniem nauczyciela będzie dosłowne zapisanie proponowanych zdań na osobnych kartkach, oznakowanych symbolem przyjętym dla danej grupy.

- Prezentacja wyników pracy w grupach: po upływie wyznaczonego przez nauczyciela czasu trójki po kolei odczytują swoje zdania (każda trójka odczytuje po jednym ze swych zdań, a po obejściu „rundki” kolejne grupy czytają następne, czyli drugie zdanie itd., aż do wyczerpania limitu ułożonych przez grupy zdań). Nauczyciel ocenia poprawność prezentowanych zdań i notuje przyznane poszczególnym grupom punkty na tablicy. Gdy którejś drużynie skończą się zdania, czeka aż pozostałe grupy zakończą prezentacje swoich zdań. Wygrywa trójka, która uzyska najwięcej punktów. Zwycięzcy w nagrodę stają się kapitanami drużyn, tworzonych na potrzeby kolejnej zabawy.

- „Ruchomy słownik” – zabawa w grupach z elementami technik dramowych: kapitanowie wyłonieni w poprzedniej zabawie tworzą równoliczne drużyny (z pomocą nauczyciela) dokonują podziału zespołu na trzy części, a w przypadku braku możliwości utworzenia drużyn równolicznych, nauczyciel decyduje, która grupa ma pozostać w mniejszej liczebności niż pozostałe (nauczyciel zna dzieci i ich możliwości, dlatego powinien tak

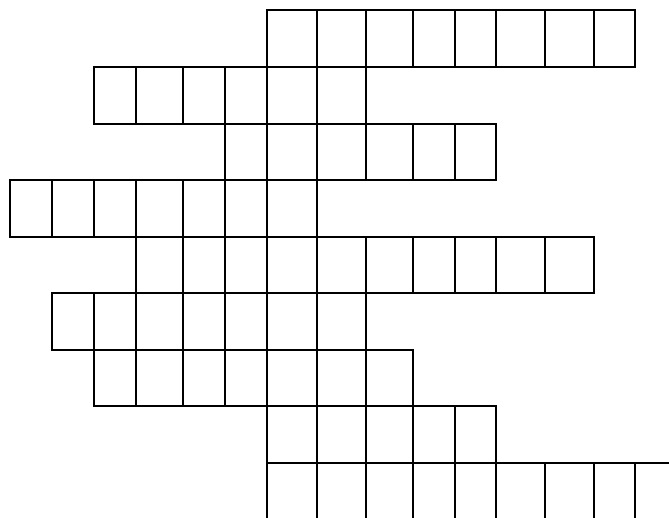
kierować dokonywanym podziałem, by siły drużyn były maksymalnie wyrównane). Nauczyciel podaje głośno wyrazy zaczerpnięte z przeczytanych tekstów, a zadaniem całej drużyny jest zaprojektowanie i wykonanie z własnych ciał pod przewodnictwem kapitana rzeźby, przedstawiającej wyjaśnienie słowa podanego przez nauczyciela np. *admiral – dzieci tworzą rzeźbę statku i jego dowódcy, hetera – dzieci ustawiają się podparte pod boki z zaciętymi minami lub symulują kłótnię, harcerz – dzieci ustawiają się na baczność jak drużyna harcerska*. Na wykonanie zadania każda drużyna otrzymuje 30 sekund, po upływie których następuje „stop klatka” (na umówiony sygnał, np.: uderzenie nauczyciela w bębenek) i zatrzymanie w danej pozie. Nauczyciel podaniem kolejnego wyrazu do objaśniania, „odwołuje stop klatkę” i odmierza kolejne 30 sekund na wykonanie nowej rzeźby przez wszystkie drużyny. Po wykonaniu kilku rzeźb (zilustrowaniu 3-5 wyrazów) nauczyciel dziękuje uczestnikom, oceniając wszystkie pokazane rzeźby, jako dobre i czytelne ilustracje znaczeń podawanych wyrazów, czyli przyznaje całemu zespołowi tytuł „mistrzów rzeźby językowej”, a dzieci wracają do ławek lub wyznaczonych miejsc w sali zajęć.

- „Patronka całego rysunku” – praca plastyczna: nauczyciel rozdaje dzieciom kartki i przybory plastyczne. Zadaniem każdego dziecka jest stworzenie obrazka, którego tytuł będzie zawierał tylko wyrazy na jedną literę (z wyjątkiem wyrazów typu: *się, nad, obok* itp. – jak we wcześniejszym zadaniu). Dzieci samodzielnie wybierają literę, a następnie wymyślają i rysują postać, scenkę lub historyjkę i nadają jej tytuł, np. *Hałaśliwe huncwoty na huśtawce. Niebieski nietoperz nocą nad nowym neseserem. Lękliwy lew leży leniwie*. Nauczyciel zapisuje tytuły obrazków na karteczkach (maluchom może pomóc w zredagowaniu tytułu). Po skończonej pracy dzieci prezentują swoje dzieła, a nauczyciel tworzy w sali lub na korytarzu wystawę prac wraz z tytułami.

▣ **Krzyżówkowy zawrót głowy – opracowywanie i rozwiązywanie krzyżówek na bazie słownictwa poznanego podczas lektury wybranych fragmentów książki**

- Słuchanie opowiadania pt.: „Nadobna niewiasta”, odczytanego głośno przez nauczyciela lub chętne dziecko. Następnie nauczyciel zadaje pytania, za pomocą których dąży do ustalenia przebiegu rozwiązywania krzyżówek przez Kubę, Bubę i pana Waldemara, np. *Kto tak naprawdę rozwiązał krzyżówkę? Czy na podstawie treści opowiadania, można uznać, że pan Waldemar jest dobry w rozwiązywaniu krzyżówek? Kto z was rozwiązywał kiedyś krzyżówkę? Czy jest to łatwe zadanie? Dlaczego pan Waldemar czytał nie tylko znaczenie słów, ale podawał też ilość liter?* itp.

- Rozwiązywanie krzyżówki: nauczyciel mocuje na tablicy arkusz papieru z narysowanym diagramem krzyżówki. Odczytuje głośno kolejne hasła, dzieci zgłaszają propozycje odpowiedzi, które nauczyciel wpisuje w diagram krzyżówki lub wyznacza dziecko do wpisywania. Po wypełnieniu krzyżówki wszyscy chóralnie odczytują otrzymane hasło:

Kolejne hasła do wpisywania z góry na dół:

- osoba budząca swoim postępowaniem wstręt i odrazę,
- kobieta złośliwa i kłótniwa,
- czy, czyżby,
- ładny, miły, piękny,
- babcia Joasia i pan Waldemar to...,
- Kuba i Buba myśleli, że babcia Joasia bawi się z panem Waldemarem w...,
- szelma, nicpoń, łobuz,
- zeszyt,
- uwielbiać, podziwiać.

Jako podpowiedź i ułatwienie do odgadywania haseł można dać dzieciom kserokopie wybranych stron słowniczka Kuby i Buby lub kserokopie minisłowniczków, zamieszczanych pod kolejnymi opowiadaniem.

- „Ludzie do ludzi” – ruchowa zabawa relaksacyjna: dzieci poruszają się swobodnie (chodzą, podskakują, biegają) po dywanie lub w wyznaczonym miejscu sali zajęć. Na sygnał nauczyciela (np.: głośno wypowiedziane hasło „Ludzie do ludzi”) dzieci zatrzymują się i ustawiają w porządku podanym przez nauczyciela, np.: *piętami w czwórkach, łokciami w dwójkach, lewą stopą w piątkach* itd. Zadaniem dzieci jest połączyć się w grupy o

podanej liczbie osób, dotykając się podanymi przez nauczyciela częściami ciała, np. „łokciami w dwójkach” – dzieci muszą ustawić się po dwoje i dotykać się łokciami; „trójki kolanami” – dzieci muszą ustawić się po troje i dotykać się kolanami; „piętami w czwórkach” – dzieci muszą tak się ustawić, by wszyscy czworo dotykali się nawzajem piętami itd. Nie wolno cały czas być w jednej grupie, dzieci powinny łączyć się w grupy z osobami będącymi najbliżej w momencie podania hasła. W kolejnych powtórzeniach zabawy można ją modyfikować i po podaniu hasła „Ludzie do ludzi” nauczyciel może pokazywać zasady tworzenia grup, np.: liczbą uniesionych palców nauczyciel wskazuje liczebność tworzonych grup, a wskazaniem własnej części ciała określa, czym mają dotykać się uczestnicy zabawy. Po kilku rundkach utworzone w ten sposób grupy siadają do stolików.

- Grupowe tworzenie własnych krzyżówek: nauczyciel rozdaje grupom czyste kartki do zapisania utworzonych krzyżówek, mazaki, a w grupach młodszych można wykorzystać litery ruchomego alfabetu i naklejanie ich na kartce, zamiast zapisywania oraz wyjaśnianie zadanie. Każda grupa ma stworzyć swoją własną krzyżówkę. Nauczyciel podpowiada, żeby dzieci zaczynały od hasła, które zapiszą pionowo, a potem uzupełniały wyrazami zawierającymi niezbędne im litery. W miarę możliwości krzyżówki powinny składać się z haseł zawartych w słowniczkach pod tekstami i na końcu książki. Grupy mogą posługiwać się wcześniej otrzymanymi kserokopiami słowniczków z książki „Fochy fortuny”. Zadaniem każdej grupy jest tylko ułożenie krzyżówki – dzieci nie muszą zapisywać objaśnień do wykorzystanych haseł, oznaczają sobie tylko karteczkami strony zawierające owe hasła. Dzieciom młodszym nauczyciel może pomagać, udzielając poszczególnym grupom porad, wskazówek i podpowiedzi w trakcie pracy. Po wykonaniu zadania, grupy prezentują swoje krzyżówki, które po wspólnym odczytaniu (ewentualnym naniesieniu poprawek lub uzupełnień, jeśli któraś z grup nie poradzi sobie z samodzielnym wykonaniem zadania) nauczyciel umieszcza na tablicy. Kolejne grupy podają objaśnienia zapisanych w krzyżówkach haseł, a pozostałe dzieci odgadują hasła i wskazują miejsce ich zapisu w omawianej krzyżówce. W ten sposób wszystkie dzieci wspólnie rozwiązują kolejno krzyżówki, przygotowane przez wszystkie grupy. Na koniec prezentacji wszyscy nagradzają się wzajemnie brawami, a nauczyciel umieszcza w klasowej ekspozycji prac dzieci lub wyznaczonym miejscu korytarza szkolnego.

■ Słownik bez granic – burza mózgów

- Nauczyciel zaprasza dzieci do wysłuchania treści wstępu, zamieszczonego przez autora. Prosi o bardzo uważne wysłuchanie i próbę odnalezienia w treści wstępu próśby, z

jaką autor zwraca się do czytelników. Głośno i wyraziście odczytuje treść wstępu, a potem zadaje dzieciom pytania, np.: *O co autor książki prosi czytelników? Czy tę prośbę mogą spełnić dzieci? Jak można przekazać autorowi wyrazy do zamieszczenia w kolejnych rozdziałach książki? Czy mogą to być dowolne, znane nam słowa? O jakie wyrazy chodzi autorowi? Skąd mogą pochodzić słowa, które warto będzie przesłać do pana Grzegorza Kasdepke?* itd.

- Pomagamy panu Kasdepke w popularyzacji pięknej polszczyzny – burza mózgów: uczniowie zastanawiają się nad znanymi sobie trudnymi, rzadko używanymi słowami. Jeśli przychodzą im jakieś do głowy, podają je oraz ich wyjaśnienia, a nauczyciel zapisuje je na dużym arkuszu papieru. Jeśli według oceny nauczyciela zbierze się lista kilku słów pasujących do opisu autora (dawno nieużywanych albo rzadkich), na najbliższych zajęciach komputerowych dzieci zbiorowo wysyłają e-mail do pana Kasdepke (sownik@kasdepke.pl). Natomiast, jeśli lista – wg nauczyciela – jest zbyt krótka lub nie zawiera wyrazów wartych przesłania, arkusz zostaje wywieszony w klasie, a dzieci mają zwracać uwagę na nowe dla nich słowa i sukcesywnie tę listę uzupełniać, by po upływie wspólnie ustalonego czasu dokonać ponownej weryfikacji i ewentualnie przesłać autorowi przygód Kuby i Buby.

■ **Zdobywamy ordery: Junak Na Schwał i Nadobna Białogłowa**

- Wykonanie medali: dzieci lepia z żółtej modeliny krążki, w których robią dziurkę na zamocowanie tasiemki i rylcem rzeźbią tytuły medali – chłopcy „piszą” na swoich medalach „Junak Na Schwał”, a dziewczynki „Nadobna Białogłowa”. Drugą stroną medalu każdy ozdabia według własnego pomysłu. Dzieci młodsze zamiast układania napisów mogą wykonać elementy graficzne, odpowiadające znaczeniu nadawanych tytułów (np.: „Nadobna Białogłowa” – sylwetka dziewczynki, „Junak Na Schwał” – sylwetka chłopca). W trakcie pracy nauczyciel odczytuje dzieciom znaczenie słów składających się na tytuły medali.

- Po uformowaniu obu stron orderu przez wszystkie dzieci nauczyciel utwardza je (najprościej wkładając na kilka sekund modelinowe medale do wrzątku). Następnie dzieci nawlekają swoje medale na tasiemki. Gdy wszystkie medale są już nawleczone nauczyciel odznacza dzieci. Najpierw na środek sali wychodzą dziewczynki z medalami w rękę. Nauczyciel odpowiednio modulując głos (to ma być podniosły moment), wypowiada formułę: *W nagrodę za dzielne i aktywne zmaganie się z trudnym i niedzisiejszym słownictwem, bohaterskie stawianie czoła rozmaitym fochom fortuny przyznaję każdej z was tytuł „Nadobnej Białogłowy” i odznaczam was okolicznościowym medalem.* Po wygłoszeniu

formuły dziewczynki zakładają przygotowane przez siebie medale na szyję, a chłopcy gratulują im brawami. Następnie na środek wychodzą chłopcy z medalami. Nauczyciel równie poważnie wygłasza: *W nagrodę za dzielne i aktywne zmaganie się z trudnym i niedzisiejszym słownictwem, bohaterskie stawianie czoła rozmaitym fochom fortuny przyznaję każdemu z was tytuł „Junaka Na Schwał” i odznaczam was okolicznościowym medalem*, po czym chłopcy wkładają na szyję swoje medale, a dziewczynki nagradzają ich brawami.

Na zakończenie zajęć dzieci pod kierunkiem nauczyciela układają rymowanki – projektują grupowy okrzyk na cześć poznanego nowego źródła wiedzy (ciekawej i pełnej humoru opowieści o nowych, ale zawsze pouczających przygodach Kuby i Buby) oraz uzyskanych w czasie zajęć tytułów, np.: *Kubę i Bubę podziwiamy, zawsze chętnie się z nimi spotykamy!*, *„Fochy fortuny” czytamy i piękno języka polskiego zgłębiamy!*, *Książki Pana Grzegorza uwielbiamy, zawsze chętnie je czytamy!*, *Słowniki zakładamy, bo rozmaite słowa znamy!*, *O kwiecistą mowę dbamy, wspaniałe ordery posiadamy!* itp., a następnie chóralnie wygłaszają najciekawsze z utworzonych rymowanek.

Grażyna Wójcicka, Magdalena Wójcicka